מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין ג.

לא מיבני ליה אמלתרא. לאכשורי גופהו יותר מכ׳. לקמן מפרש מאי אמלתרא והיכא תני דמתניא: **של מילה.** עץ שגדילין בו מילין והם עפיים וכלע״ז גלג״ם: **אלמה אמר ר׳ אילעא כו׳.** השתא קא מסיק לפירכיה דאשכחן דמתניא אמלתרא אלינא דרב ומעיקרא לא שנקיה לאקוטי למלתיה עד דסתר ליה לתיובתא: **רחבה ד׳.** אם היתה קורה רחבה ד׳ טפחים אע״פ שהיא דקה ואינה חזקה לקבל אדם כשירה והא דתנן כמתני׳ (לקמן ד׳ יב:) ברייתא כדי לקבל אדם כשאינה רחבה ד׳ טפחים קאמר: **ואם יש לה אמלתרא כו׳.** תרתי מילי קאמר לא ולקולא: **אמר רב יוסף.** הא אמלתרא דאייתוה משמיה דרב לא רב אמרה דתיקשי דרב אדרב אלא מתניתא היא: **ותיקשי לרב.** דהא חזינן הכא דלא גמרי רבנן מהיכל מדקתני דאמלתרא מהניא: **דל אגא מהכא.** הרימני מיכן כאילו שתקתי ולא אמרתי דבר זה: **מתניתא׳ מי לא קשיין אהדדי.** דהא תניא לעיל (ב:) בהדיא מבוי שהוא גבוה מכ׳ יותר מפתחו של היכל אלמא רבנן מהתם גמרי: **פגאי היא.** תנא דלעיל דסבירא ליה דרבנן מהיכל גמרי ואמלתרא לא מהניא והאי תנא דאמלתרא סבר לאו מהיכל גמרי: **לדידי נמי פגאי היא.** ואגא כתנא דלעיל אמרי: **בגא רב.** אי לא הוה מפרש רב למתניתא קמייתא וליף מינה דרבנן מהיכל גמרי: **מתניתא אהדדי לא קשיין.** דבין לההיא מתני׳ ובין להא מתני׳ דאמלתרא: **קורה לרבנן טעמא מאי.** בעו תוך כ׳ אמה: **משום היכר.** דליחזו אינשי ולידעו דתקנתא עבוד ולא ליתי לאיחלופי ברה״ר ומשום הכי מהניא אמלתרא דכיון דמיתמכלי בה אינשי אפי׳ למעלה מכ׳ אמה איכא היכרא: **והא דקתני.** במתניתא קמייתא יותר מפתחו של היכל לאו דגמרי מהסם אלא סימנא בעלמא נקט שלא תחליף גירסא דעשרים ותאמר למעלה מל׳ או מארבעים יהא פתח היכל סימן כידך: **אי סבירא ליה הא דרבה.** דטעמייהו דרבנן בסוכה נמי משום היכר: **למה לו.** לרבנן ולר׳ יהודה לפלוגי בתרתי: **מבוי דלילוך עביד.** כלומר המהלך אינו מביט למעלה: **קיני.** (ד) כגון קיני עופות היו כולטין מתמתו[1] המולס למעלה (מל׳) מן הפתח: **פסקי דארזא.** כלומר של ארז אריכין תמונין בכותל ואיידי דנפיש משכיה אורך דידהו חזו להו אינשי ואיכא היכרא: **מאן דאמר פסקי.** איכא היכרא למבוי: **כל שכן קיני.** לאידי דחשיבי ומילתא דתמיהא היא מסתכלי בהו אינשי וחזו לקורה: **מקנם.** עובי הקורה בתוך כ׳ ומקצתה למעלה וכן עובי סככה של סוכה: **קנים.** רואין כאילו ניטל אותו העובי היוצא למעלה ותהא קורה דקה: **הניטלת ברוח.** שהרי שיערוה חכמים בריאה כדי לקבל אדם ואי לאו הכי שדי ליה זיקא הלכך לא חשיב: **לא מידכר.** חזמנין דמשתקיל מקצת עובי הסכך הנכנס לתוך כ׳ ומעמוד כולה למעלה מעשרים אמה מתקבי לה: **אלא.** אמאי מכשרת בסוכה משום דע״כ השתא צילתה מרובה מחמתה דהא רואין הוא דקאמרי ולא שקיבלנא מינה מידי: **הכא נמי.** חשוב אותה כספודין כניתין דאי נמי קלישי לא שדי להו זיקא דהא לא מידי שקלת מינה אלא רואין הוא דקאמר:

חלל

ורב נחמן בר יצחק **אי סבירא ליה הא דרבה בו׳.** לרבה גופיה הוה מצי למיפרך דאית ליה בפרקין (ד׳ יב:) דקורה משום היכרא אלא משום דרב נחמן מפרש בהדיא דפליגי בהיכר פריך למה להו לאיפלוגי בתרתי: **אי** קלשת הוי לה **חמתה מרובה מצילתה.** מפר׳ ר״י חמתה מרובה מצילתה ע״י שיבא הרוח ויפזר עד שתהא חמתה מרובה מצילתה דאי ע״י קלישה לחודה חמתה מרובה היכי מכשר׳ לה בלישנא בתרא הא אין סכך פסול מלגלגתו בהדי סכך כשר כדאמרי׳ בסוכה (ד׳ ט:) גבי העושה סוכתו תחת האילן וקשיא דאמר בפרק קמא דסוכה (ד׳ ד.) היתה גבוהה מכ׳ אמה והולין יודרין כתוך כ׳ אם נלתה מרובה מחמתה כשירה אם נלתה פסולה ואמאי כשירה והלא אי קלשת ליה יפלו ההולין למטה ולישנא בתרא דהכא אתי שפיר ולרבא מפרזקיא נמי דמפרש משום דסוכה דיחיד היא ולא מידכר אתי שפיר דגבי הולין איכא למימר דיולדין הרבה למטה דליכא למיגזר מידי אכל לרבינא קשה דמשמע דמשום סוכה דאורייתא פסולה משום אי קלשת כו׳ וי״ל דהתם מיירי שיש הרבה הולין שיכולין להתקיים בקל על ידי סמיכה ועוד נוכל לומר הכא דאי קלשת ליה הוי חמתה מרובה ע״י קלישה לחוד ומצטרף לסכך דלמעלה מכ׳ ולישנא בתרא דלא[2] משיב כל כך סכך פסול הואיל והוי סכך כשר אם היה למטה מכ׳ אבל קשה דגבי הולין אמרי׳ וחם נלתו פסול ולישנא בתרא דהכא מכשרינן אפילו חמתה מרובה מצילתה מיהו לישנא קמא ניחא לי נמי גבי הולין יש לפסול יותר הואיל ואגודים עליונים והתחתונים זה בזה אלא קלשת יפול הכל: **אמר** רבה **במבוי פסול.** (י״ג רב דרב יוסף מפתחו של היכל דהוי מלגו כ׳:

חלל

לא תיהני ליה אמלתרא דהא היכל אמלתרא הויא ליה ואפי׳ הכי עשרים אמה הוא דגבוה דתנן [3]**חמש אמלתראות של מילה**[1] **היו על גביו זו למעלה מזו וזו למעלה מזו והאי מאי תיובתא דילמא כי תניא ההיא דאמלתראות באולם תניא והאי מאי קושיא דילמא תבנית היכל כתבנית אולם אלמה אמר רבי אילעא אמר רב רחבה ד׳ אע״פ שאינה בריאה ואם יש לה אמלתרא אפי׳ גבוהה יותר מעשרים אמה אינו צריך למעט אמר רב יוסף אמלתרא מתניתא היא מאן קתני לה אמר אביי והא** [2]**חמא בריה דרבה בר אבוה קתני לה ותיהוי אמלתרא מתניתא ותיקשי לרב אמר לך רב דל אגא מהכא מתנייתא מי לא קשיין אהדדי אלא מאי אית לך למימר תנאי היא לדידי נמי תנאי היא רב נחמן בר יצחק אמר בלא רב מתנייתא אהדדי לא קשיין לרבנן קורה** [3]**טעמא** [4] **מאי משום היכרא והאי דקתני יתר מפתחו של היכל סימנא בעלמא ורב נחמן בר יצחק הניחא אי לא סבירא ליה הא דרבה אלא אי סבירא ליה הא דרבה** [5]**דאמר רבה כתיב** [1]**למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי עד עשרים אמה אדם יודע שדר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע משום דלא שלטא ביה עינא אלמא גבי סוכה נמי בהיכרא פליגי איפלוגי בתרתי למה** [2] **לי צריכא דאי אשמעינן גבי סוכה בהא קאמר ר׳ יהודה כיון דלישיבה עבידא שלטא ביה עינא אבל מבוי דלהילוך עביד אימא מודה להו לרבנן ואי אשמעינן בהא בהא קאמרי רבנן אבל בהך אימא מודו ליה לר׳ יהודה צריכא** [3]**מאי אמלתרא רב חמא בריה דרבה בר אבוה אמר קיני כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא פסקי דארזא מאן דאמר פסקי דארזא כ״ש קיני מ״ד קיני אבל פסקי דארזא לא ומ״ד פסקי דארזא** [4] **מ״ט משום דנפיש משכיה והא סוכה דנפיש משכיה וקאמרי רבנן דלא אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא:** [5]**מקצת קורה בתוך עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך למעלה מעשרים אמר רבה במבוי כשר בסוכה פסול מאי שנא במבוי דכשר דאמרי׳ קלוש סוכה נמי לימא קלוש אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה הכא נמי אי קלשת הויא לה קורה הניטלת ברוח אלא על כרחך נעשו כשפודין של מתכת הכא נמי על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה אמר רבא מפרזקיי׳ סוכה דליחיד היא לא מדכר מבוי דלרבים מדכרי אהדדי רבינא אמר סוכה דאורייתא אחמירו בה רבנן מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן רב אדא בר מתנה מתני להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה במבוי פסול בסוכה כשירה מאי שנא סוכה דכשירה דאמרינן קלוש במבוי נמי לימא קלוש אי קלשת הוי לה קורה הניטלת ברוח הכא נמי אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה אלא על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה הכא נמי ע״כ נעשו כשפודין של מתכת אמר רבא מפרזקיא** [6]**סוכה דליחיד היא רמי אנפשיה ומדכר מבוי דלרבי׳ היא** [7]**סמכי אהדדי ולא מדכרי** [8]**דאמרי אינשי קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעי חיזוק מאי הוי עלה רבה בר רב עולא אמר זה וזה פסול רבא אמר** [1]**זה וזה כשר**

חלל

מתניתא היא וחמא בריה דרבה בר אבוה קתני לה. ואי אמרת בין כך ובין כך קשיא לרב. אמר לך רב והא תניא כוותיה, דתניא מבוי שגבוה מכ׳ אמה יותר מפתחו של היכל ימעט, אלא מאי אית לך למימר תנאי היא ופליגי אהדדי, אנא דאמרי כי האי תנא. ודחינן ואמרינן, בלא רב מתניתא לא פליגי אהדדי, קורה לרבנן משום היכר היא, ואי תהיה כשירה(ה). ופריק רבה מפרזקיא סוכה דיחיד כו׳. ופריק רבינא סוכה דהיא מדאורייתא אחמרו בה רבנן. מבוי דהוא מדרבנן לא אחמרו ביה. **רב אדא בר מתנה מתני איפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו׳.** עד רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעיא חיזוקי, מבוי דרבנן בעיא חיזוקי. **מאי הוי עלה,** רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.

מסורת הש״ס

(א) מדות פ״ג מ״ג, (ב) [ניקרא המצמה מילת וכן בערוך ערך מל״ג], (ג) ני׳ יבב״ן רב חמא, (ד) [לקמן ה. מ: יב:], (ה) סוכה כ., (ו) [ב״ב כד:], (ז) כפ״ת: מחוסת, (ח) כפ״ת: לת.

הגהות הב״ח

(א) גב׳ מאי לאו משום היכרא: (ב) שם בתרתי למה להו לרבינא: (ג) שם לתרוא מ״ש אי משום: (ד) רש״י ד״ה קיני כמין קיני עופות:

גליון הש״ם

גמ׳ סוכה דליחיד רש״י אנפשיה. עיין לקמן יח ע״א וברש״י ד״ה כיר הרנים:

מוסף רש״י

קורה טעמא מאי משום היכרא. קורה שמיקני הכמים למני משום היכר כעלמא הוא, דלא ליתי למיטרי רשות הרבים (לקמן ה.), **למען ידעו דורותיכם.** עשה סוכה שישיתה מכרת לך, דמתיב ידעו כי בסכות הושבתי, ניתי ליעבד, כמי דרים ביה, ותמ״ג ולתן יצא מידי פשוטו דהיקף ענני כבוד, מיהו דרשון ליה לדרשה (סוכה ב.), **דלא שלטא ביה עינא.** שאינו רואה את הסכך, וסוכה הייט סכך כשהה (שם), **קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא.** שזה מוחם על זה (ב״ב כד.).

רבינו חננאל

צורת הפתח דהיא קנה מיכן וקנה מיכן (וקנה) על גביהן. ופרקינן שמועה זו דרבנן ילפי לה מפתחו של היכל מן קתני לה רבנן רב. הא׳ ליה רב לרב יהודי׳ אתניתה לחייא ברי ואע״פ שיש שם צורת הפתח צריך למעט דצורת פתח לא מהני.

תוב אקשינן ליבעו אמלתרא כי היכל, כדתנן במס׳ מדות חמש אלמתראות (הן) של מילה היו על גבן כו׳. פי׳ אמלתרא קורות לאחיות הקיר. כגון ושור כרותות ארזים. ובלישנא דרבנן למיסר בנינא. מילה שם האילן, ופירוהיו נקראין מילין. כדגרסינן אין מי מילין ע״ג מילין. והשונה של מילת שונה הוא. ודחינן הא דתני (המלי) (חמש) אמלתראות של מילה היו על גבן, באולם היו וכל אחת יתירה על חבירתה. ואמרינן ודילמא תבנית היכל כתבנית אולם הוא, אלמה אמר רב הקורה אם רחבה ארבעה אע״פ שאינה בריאה. ואם יש שם לו אמלתרא אין צריך למעט, לא תיהני אמלתרא דהא גובה היכל לא היה יותר מכ׳ ואע״ג דהוה ליה אמלתרא. ואמרינן ופריק רב יוסף אמלתרא לא רב אמרה.

עין משפט נר מצוה

ו א מיי׳ פ״ד מהלכות בית הבחירה הל׳ ח סמג עשין קסג:

ז ב מיי׳ פ״ו מהלכות שבת הלכה טו טוש״ע א״ח סי׳ שמג סעיף כו:

ח ג ד מיי׳ שם הל׳ טז

ופ״ד מהלכות סוכה הלכה יג סמג עשין מג טוש״ע א״ח שם ופימן תרלג סעיף ג:

תורה אור השלם

ז. לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

ויקרא כג מג

רב ניסים גאון

דתנן ח׳ מלמריות היו על גביו. עיקר זו המשנה במסכת מדות בפרק ג׳, פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה ורחבו כ׳ אמה. וחמש מלמריות שלמילה היו על גביו. התחתונה עודפת על הפתח אמה.

רבינו חננאל (המשך)

אינא אמלתרא אין לך היכר גדול מזה. והאי דתני פתחו של היכל, סימנא בעלמא הוא, עד עשרים, כי היכי דלא ליחלוף לך. ואמרינן ורב נחמן בר יצחק אי סבר לה להא דרבה דאמר למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וגו׳. עד כ׳ אמה אדם יודע שדר בעל סוכה וכו׳. באנו לפרש טעמא דהא מתניתא דתני אם יש אמלתרא אפילו למעלה מכ׳ אמה אין צריך למעט. ומאי אמלתרא תמא בריה בר אבוה א׳ קיני. פ״ר קורה ועליה כמין קיני העופות לקון עליהן. כעין הא דכתיב קנים תעשה את התיבה. במערבא אמרי פיסקא דארזא. פי׳ לוח ארז רחבה ד׳ טפחים. דגרסינן בירושלמי בעניין איסקופה, אבל אם יש שם רחב ד׳ אפורה. א״ל ההדא אמלתרא אילו מלתרא שמה אינה מתרת כלל. ומלתרא זו שמתרת לא מפני רחבה אלא מפני חשיבותא. וכל העובר נותן עיניו עליה מפני חשיבותא. וכ״ש קני (שפטורין) [שפוטרין] לדברי הכל, כי פליגי בפיסקי דארזא. כך מוגיא דשמועה זו. מקצת קורה בתוך כ׳ ומקצת למעלה מכ׳. סכך מקצתה בתוך כ׳ ומקצתה למעלה מכ׳, אמר רבה בסוכה פסולה. ואמרי אמאי אמרת במבוי כשר, דחזינן לה לקורה כמאן דקלישא, וההוא דשדא למעלה מכ׳ כמאן דליתה דמי. אי קלשת לה נמצאת קורה זו ניטלת ברוח. אלא רואין אותה כאילו היא שפיר של מהכת. שהיא חזקה וכבדה וראויה לקבל אריח עליה. בסוכה נמי נימא דחזינן להאי סכך כמאן דקלישא, ואעפ״כ בחזקתה קיימי וצילתה מרובה מחמתה היא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com